

Úvod do teorie deskripcí (pokračování)

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„A se liší od B“

= „existuje rozdíl mezi A a B“

= „existuje jedna jediná entita x taková, že » x je rozdíl mezi A a B« je pravdivý výrok“

⇒ „rozdíl mezi A a B“ **má denotaci.**

„A se neliší od B“

= „neexistuje rozdíl mezi A a B“

= „není pravda, že existuje jedna jediná entita x taková, že » x je rozdíl mezi A a B« je pravdivý výrok“

⇒ „rozdíl mezi A a B“ **nemá denotaci.**

Je-li $R(a,b)$ pravdivé, pak existuje entita, jako je vztah R mezi a a b .

Je-li $R(a,b)$ nepravdivé, pak neexistuje entita, jako je vztah R mezi a a b .

⇒ „otáčení Země kolem Slunce“ označuje entitu,

⇒ „otáčení Slunce kolem Země“ žádnou entitu neoznačuje.

Označující fráze, které nic neoznačují

1. Při analýze **substituujeme** za označující frázi to, co o jejím významu říká klasický slovník.
2. Dále postupujeme dle **pravidel** pro označující fráze, tedy:
 - a) jestliže má taková fráze **primární** výskyt, pak jakýkoli výrok, v němž se vyskytuje, musí být nepravdivý;
 - b) jestliže se vyskytuje **sekundárně**, pak (celý) výrok může být pravdivý.

„Kulatý čtverec je kulatý“

= „existuje jedna jediná entita, která je kulatá a čtverhranná“

⇒ jde o nepravdivý výrok (×Meinnong).

Úsudek:

Nejdokonalejší bytost má všechny dokonalosti.

Existence je dokonalost.

Nejdokonalejší bytost existuje.

=

Existuje jedna jediná entita x , která je nejdokonalejší.

Tato entita má všechny dokonalosti.

Tato entita existuje.

⇒ nemůže být důkazem, protože **chybí důkaz první premisy!**

(existence jako kvantifikátor, nikoli predikát)

Prázdná třída = třída, která neobsahuje žádné prvky (×
MacColl: prázdná třída sestává z nereálných individuí ⇒
Meinong).

Problematika definic

Definice: „ $m - n$ znamená číslo, které, přičítáme-li je k n , dává m “;

výraz „ $m-n$ “ je zde **definován pomocí označující fráze**.
Ta však sama o sobě nemá smysl.

Lépe tedy definovat takto:

„jakýkoli výrok obsahující $m-n$ má znamenat výrok, který plyne z toho, když za » $m-n$ « substituujeme »*číslo, které, přičteme-li jej k n , dává m* «“.

Po této substituci již máme **výrok , který obsahuje označující frázi**.

Výrok s označující frází již smysl má.

Dále s ním pracujeme obvyklým způsobem:

- jestliže existuje jedno jediné číslo x , které po přičtení k n dává m , pak toto číslo můžeme v jakémkoli výroku substituovat za výraz „ $m-n$ “ *salva veritate*;
- pokud je takových čísel více či pokud takové číslo neexistuje, pak jsou nepravdivé všechny výroky, v nichž má výraz „ $m-n$ “ primární výskyt.

Problematika výroků o totožnosti

Výroky o **totožnosti** („Scott je autorem Wawerly“) nelze stanovit bez pojmu totožnosti. Výsledkem ovšem nebude jednoduché tvrzení typu „Scott je totožný s jiným termínem, s autorem Wawerly“, nýbrž minimálně toto:

„Scott napsal Wawerly a pro y je vždy pravdivé, že jestliže y napsal Wawerly, pak y je totožné se Scottem“.

Tedy : $W(\text{Scott}) \wedge \forall y (W(y) \rightarrow y = \text{Scott})$.

\Rightarrow takovéto výroky o totožnosti mají cenu = informativní rovnost \square .

„Věci“, s nimiž nemáme bezprostřední zkušenost, ale jsou zavedeny pouze pomocí označující fráze

Výrok pomocí označující fráze zavádí to, s čím nemáme bezprostřední zkušenost. Známe to tedy pouze pomocí označující fráze.

Tato „věc“ pak není složkou onoho výroku, složkami tohoto výroku jsou jednotlivá slova příslušné označující fráze.

⇒ Veškeré myslitelné výroky díky tomu mají jako své složky takové reálné entity, s nimiž máme pouze bezprostřední zkušenost.

Tyto „věci“ známe nikoli bezprostředně, nýbrž jako něco, co má takové a takové vlastnosti. Tedy můžeme o nich vypovídat.

„Věci“, s nimiž nemáme bezprostřední zkušenost, ale jsou zavedeny pouze pomocí označující fráze

⇒ Můžeme tvořit výrokové funkce $C(x)$, které o nich musí platit.

Takže nemáme bezprostřední zkušenost s výroky, *které tvrdí věci, o nichž víme, že musí být pravdivé*, protože nemůžeme uchopit příslušné reálné entity.

Tak například víme:

„ten-a-ten má vědomí s takovými a takovými vlastnostmi“,

ale již nevíme:

„A má takové a takové vlastnosti“, kde A je uvažované vědomí.

Tak **známe vlastnosti věci**, aniž bychom měli přístup k oné věci samotné, tedy **aniž bychom znali jakýkoli jednotlivý výrok, jehož složkou je ta věc sama.**